

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים" בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 348

ערש"ק פרשת "וישב", כ"ג כסלו תשע"ג

שבת מברכין ר"ז טבת
המוכר ביום זומשי
בשעה 4 אזה"צ
9 דקות ו-11 זלקים

השגוה פרטית

עולם מופלא ברא הקב"ה ישתבח שמו לעד. כל דבר שקורה מושגח בהשגחה עליונה, בהשגחה פרטית. וכבר אמר אחד מגדולי התנאים - רבי עקיבא שמו, שכל מה שהקב"ה עושה - הכל לטובה. ובואו תקראו סיפור על זה. אדם עשיר עסק במסחר עצים. הוא היה נוהג להתקין מן העצים רפסודות על פני הנהר הגדול ניימאן ולשלחם דרך העיר קובנה לחוץ לארץ. בכל פעם שהגיעו עציו לקובנה, היה עליו לקבל רשיון מהממונה על הנהר כדי להעביר את סחורתו הלאה. באחד הפעמים התעכב הרשיון המבוקש מסיבות לא צפויות. רק לאחר מאמצים והשתדלויות מרובות במשך מספר שבועות, ניתן לו מבוקשו - הרשיון הנכסף! עוגמת נפש כבר היתה מנת חלקו ובמיוחד חשש להפסד. תחושה שהעיבה על המשך השייט לאורכו של הנהר עד הגיעו למחוז פצוו. ההפתעה שציפתה לו שם שינתה את מצב רוחו מן הקצה לקצה. למרבה תדהמתו גילה הסוחר כי השער של מחיר העצים עלה פלאות. הדבר קרה בדיוק בימים האחרונים. הוברר לו בדיעבד שכל מה שארע לו, לטובה היה, כל העיכוב הגדול היה בהשגחה פרטית מופלאה. רווחיו ממכירת העצים קפצו והוכפלו. גם בפרשתנו אנו קוראים על השגחה פרטית מיוחדת. יוסף הצדיק חולם חלום. הוא אמר לשלו על אחיו ולהיות מלך. אך איך זה יקרה, הדבר רחוק מהמציאות, ובפרט שאחיו שונאים אותו ומבקשים רעתו. אך ראו איזה פלא, אחיו שיעצו להורגו, הם אלה שליחי ההשגחה העליונה שכל חלומותיו של יוסף יתקיימו במלואם, הם אלו שסובבו את הענין שבסוף יוסף ימלך והם ישתחוו לו. אחים יקרים, פעמים רבות קורה שאנו שומעים, רואים וחווים דברים. צריכים אנו להבין ולדעת שהכל בהשגחה פרטית, הכל מושגח משמים בקפידה. והכל, אבל הכל לטובה. ואם נזכה להפנים את הדברים הללו, ודאי שנזכה לטובה ולברכה, לששון ולשמחה, לישועה וגאולה במהרה.

נא להמתין!

על הפסוק המופיע בפרשתנו: "ויראו אותו מרחוק... ויתנכלו אותו להמיתו" הביא ב"מעין השבוע" את פירושו של גאון עוזנו ותפארתנו רבינו יוסף חיים זצ"ל בעל ה"בן איש חי" שנס ארע ליוסף הצדיק שאחיו ראו אותו מרחוק והחליטו להורגו, מכיון שעד שהתקרב אליהם התקררה רוחם והסכימו להצעה למוכרו... מכאן הנהגה טובה לכל אדם, כאשר זעמו עולה וזעפו גובר ועוד באותה העת מגיע הוא להחלטה נחרצת להגיב בצורה כזאת או אחרת, ישהה את ביצועה וימתין קמעא, ואז תהיה החלטתו הרבה יותר שקולה ומחושבת. ומו"ר עט"ר הגר"ל מוגרבי שליט"א, סיפר באחד משעוריו המאלפים ביום רביעי, את המובא בחז"ל אודות אדם אחד שהיה לו כלב נאמן ומסור ויום אחד בעת שנכנס לחדר של בנו הקטן הבחין בשלולית דם והכלב רכון מעליה, מיד כשעוד רוחו סוערת עליו, יצא הלה לנקום את נקמת דם בנו השפוף, לקח גרזן וחבט בראשו של כלבו, חבטה עזה שגרמה למיתתו המיידית, והנה לא עוברים רגעים רבים ולפתע מבחין הוא בבנו הקטן שמגיח מחצר הבית, בעל הבית שכולו המום ולא מבין את אשר ארע, מתקרב לעבר שלולית הדם ורואה בה נחש ארסי שמוטל כפגר מת, מיד הבין את טעותו המרה, אכן הכלב הנאמן מסר חייו להצלת בנו ונילחם עם הנחש והרגו, והוא... בסערת רוחו, הרגו על לא עוול בכפו, במקום להשיב לו על רוב טובו! ואם לא די לנו בסיפור נפלא זה, בואו ונקרא מעשה שהובא ב"מרווה לצמא" שיש בו כדי להשריש בקירבנו עד כמה גדול כוחה של הסבלנות והאיפוק, ומעשה שהיה כך היה: מדובר במשפחה טובה, האבא אברך כולל שעסק לפרנסתו כסופר סת"ם, הבן הבכור בחור ירא שמים ומוכשר במיוחד, הגיע לגיל השידוכין, אולם כיון שאחיו של אבי המשפחה היה מעורב בפרשיה לא נעימה שנים לפני כן, יצר שם לא טוב למשפחה בעל כורחם ושלא בטובתם, הצעות של שידוכין שלא תאמו את רמתו של הבחור הגיעו לפתח הבית... לאחר שכל חבריו זכו להיכנס לחופה, הבחור עדיין חיכה ליום המיוחל... הפרשיה הלא נעימה השפיעה על אם המשפחה שנפלה למשכב. והנה ביום אחד דפק על דלת ביתם אחד השכנים ובפיו בקשה שיתנו לו אישור להרחיב דירתו, האברך ענה לו שיחשוב על זה, אף על פי שבלבו ההחלטה היתה גמורה ומנויה, לא יקום ולא יהיה, שיפוצים בעת כזאת רק יפריעו לעבודתו ובפרט לרעייתו שזקוקה למנוחה. אולם, תגובתה של רעייתו שינתה את דעתו כאשר פיה פתחה בחוכמה ואמרה שאולי הקנאה גורמת להם לרצות ולסרב, הקנאה שהשכנים חיתנו חלק מבניהם והם עדיין את בנם בכורם לא זכו לחתן... "אנחנו נסייע בבנין בית ומלמעלה יעזרונו בבניית "בתים!" סיימה את דבריה החכמים. ההסכמה ניתנה והשיפוצים החלו ועימם הרעש וחוסר הסדר והנקיון בלשון המעטה, הקבלן אדם ירא שמים, ניסה עד כמה שבכוחו להקל על המצב, אך בפועל הניסיון היה קשה, עד לקש ששבר את גב הגמל... היה זה דלי מלא אבני חצץ שנחת על ראשו של האברך, היישר מהגג, מידיו של אחד הפועלים, האברך רץ למעלה אחוז תזזית "לתקן" את המעוות ו"לקלקל" את המתוקן... נקש בחוזקה על הדלת ורגע לפני שנפתחה, נזכר בדברי רעייתו שסייעונו משמים "לבנות בתים", הדלת נפתחה והאברך דיבר באיפוק, מבקש מהקבלן להתלוות אליו לחצר כאשר הוא מסביר לו בצורה עניינית ומאופקת את אשר ארע! הקבלן שהתרשם כל כך מהאברך והתנהגותו, ניזכר שראה בחור בוגר בביתו, מתאים הוא, כך חשב להיות חתן עבור ביתו, ואכן ארע הנס ונשברה הכוס! כמובן לא על הראש... זכו האברך ורעייתו לראות בהשגחה הפרטית והנפלאה של המעביר על מידותיו, נזכה גם אנחנו לגלות איפוק וסבלנות לזולת ונזכה לגאולה השלמה במהרה!

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
17:49	17:16	16:14	ת"א
17:53	17:15	16:00	י-ם
17:49	17:14	16:04	חיפה
17:49	17:17	16:18	כ"ש

הפסרת השבוע: "כה אמר"

מטעמים לשבת

ל"אביהם" שיוכיחם.
(מעניין השבוע)

"בארץ מגורי אביו בארץ כנען"
(לז,א)

פירש רבינו חיים ויטאל זצ"ל, משני דברים פחד יעקב אבינו: מכך שבמשך אותן עשרים ושתיים שנה שהיה בבית לבן ובדרכו חזרה לא שימש את אביו, ולא ישב בארץ ישראל, וזהו שנאמר: "בארץ מגורי" - לשון פחד ומגור, הן של "אביו", והן של "ארץ כנען"...

(מעניין השבוע)

"ויבא יוסף את דיבתם רעה אל אביהם" (לז,ב)

בספר "בינה לעתים", כתב רבינו עזריה פיג'ו זצ"ל, שיוסף אכן הוכיח בתחילה את רעיו ואחיו בסתר, ורק לאחר שמאנו לשמוע לו פנה לאביו, כמוצא אחרון. וזהו שנאמר: "היה רועה" ומדריך "את אחיו" ומוכיחם. ולא ברבים, שיבושו מפניו ויתבצרו בעמדתם, אלא "בצאן", כפי שיעקב אבינו קרא לרחל וללאה השדה אל צאנו כנועץ בהן אודות בריחתו מלבן. אבל משזולו בו משום שחשבוהו ל"נער" נמהר בגיל ההתבגרות, "בן שבע עשרה שנה", לא נותרה בפניו ברירה אלא לספר זאת

"אלה תולדות יעקב יוסף" (לז,ב)

אמר האדמו"ר הקדוש מרימנוב זצ"ל: לעולם אין ליהודי להסתפק במה שכבר השיג וליעצר במקום אחד, כי אם עליו לשאוף להתעלות מעלה מעלה בסולם היהדות, להיות בבחינת "מוסיף והולך". "אלה תולדות יעקב" - אלה צריכים להיות מעשי הטובים ("תולדותיהם של צדיקים - מעשים טובים") של כל יעקב - "יוסף" - להשיג יותר ויותר מפעם לפעם...

(מענינה של תורה)

"אלה תולדות יעקב יוסף" (לז,ב)

כתוב בספר "חפץ חיים על התורה": בפרשה הזאת מרומז כל עתידו של עם ישראל. יוסף, הבן שהיה חביב לאביו יותר מכל בניו, אילצוהו לעזוב את אביו וארץ מולדתו במבחר שנותיו, וישליכוהו אל ארץ אחרת ביז אומה שפלה, והשתדלו בכל האמצעים לאבד זכרו. אבל מה עלתה לו? אדרבה כל מאורעותיו שימשו סיבה להעלותו על מרום פסגת ההצלחה, וכלכל את כל הארצות

בשנות הרעב, ואפיים ארץ השתחוו לו אחר כך אחיו בעצמם, שכל כך השביעוהו כלים, מכאובים ויסורים. וכן יהיה גם לגבי עם ישראל הדל והרצוף לעתיד, שכאשר יתגלה כבוד ה', יראו כולם כי כל התלאות והפגעים שעברו עלינו בגלותינו, הם שימשו סיבה לעלייתנו, כעדות הכתוב (ישעיה יב,א): "ואמרת ביום ההוא אודך ה' כי אנפת בי", כי הכעס והחרון אך שניתך על עמנו בארצות פזורינו, הכל היה לטובתינו.

(תורת הפרשה)

"והשיבני דבר" (לז,ד)

כתב האור החיים הקדוש זצ"ל: יעקב ידע, כי האחים שונאים אותו והיה חושש, שמה יאונה לו רע כלשהו, לפיכך אמר לו תחילה: "לכה ואשלחך" - כדי לעשותו לשליח מצוה, לקיים כיבוד אב, והרי "שליחי מצוה אינם ניזוקים". אולם, עדיין חושש היה מפני הדרך חזרה, שאז כבר איננו שליח מצוה, שכן ישנה שיטה האומרת: "שליחי מצוה אינם ניזוקים דוקא בהליכתם ולא בחזרתם". לפיכך אמר: "והשיבני דבר" - כדי לעשותו שליח מצוה גם בחזרתו...

(מענינה של תורה)

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

(בהיותו לומד בראדין), רבי צבי לוינסון זצ"ל, חתנו של ה"חפץ חיים" זצ"ל, עובדה מופלאה על אמונת הברזל של חותנו הגדול: בתקופה שה"חפץ חיים" רכש לו תנות מכולת קטנה, מכספים שנפלו לו בירושה, היתה רעייתו מוכרת בתנות ואילו הוא ישב ולמד בבית המדרש המקומי כל היום כולו, ושב מאוחר בלילה ופרנסתם היתה בדוחק, אך אשתו לא התלוננה על כך מעולם. פעם, בבואו הביתה, מצא ה"חפץ חיים" את רעייתו כשהיא מתייפחת בכני מתברר שהאופה כבר הפסיק למכור להם לחם בהקפה, עד שישולם החוב הגדול שהצטבר, בני ביתו נאלצו איפוא להסתפק באכילת תפוחי אדמה טבולים בציר דגים, ללא פרוסת לחם. העובדה הסבה כמוכרן התרגשות רבה לרעייתו הצנועה, שראתה במו עיניה את ילדיה סובלים חרפת רעב, ובוכה היא בעיקר על כך שאין לה מה לתת ל"חפץ חיים" לאכול פת שחרית. ברם, ה"חפץ חיים", הטעים רבי צבי, חזה את כל המתרחש מנקודת ראות שונה לגמרי. הוא ראה בעובדה התגרות והתנכלות היצר כלפיו, הזומם לבטלו מתורה. מיד קם ממושבו, התייצב מלוא קומתו וקרא בקול רם: "שטן! שטן! אתה רוצה להפריע לי מהלימוד, אותי לא תפתה! מאומה לא יועיל לך! אני אלך ואמשיך בדרכי!!! סיפר מרן הרב שך זצ"ל: לרבינו ה"חפץ חיים" היתה נכדה, שהתאסרה ועמדה לבנות בית של תורה, רבה היתה התכונה לקראת החתונה. ולפתע חלתה הכלה ונפטרה, מובן שהשבר היה גדול, והאבל היה רב. אותה עת סיים ה"חפץ חיים" לחבר את אחד ממכריה "משנה ברורה", בעת שהיה הוא לבדו בחדרו שמעוה אומר: "שטן, שטן, אני יודע מהו רצונך. אני יודע ששאיפתך ומטרתך היא לבלבלני ולהעכיר את רוחי, כדי שלא אוכל להמשיך בחיבור שאר חלקי ה"משנה ברורה", והריני מצהיר ומודיע, ומכריז באוזניך, שהדבר לא יעלה בידך, דע לך שאתחזק ואתגבר, ואסיים את חיבורי! סיים מרן הרב שך זצ"ל: כך צריך כל אדם להתגבר על כל צרה שלא תבוא, ולא להניח לה לשבור את רוחו ולדכאו!

(דורש טוב)

אחת ממטרות הניסיון, אמרו רבותינו, שגם המקטרג יודה לצדקת הצדיק. ובענין זה של קטיגור שהופך לסניגור, מסופר על רבינו שמואל הנגיד זצ"ל שחי לפני כאלף שנים בקרדובה בירת ספרד. גדול תורה היה, וחיבר מבוא נרחב ומפורט לתלמוד. גאון במחשבה היה, ומשורר מחונן. בהיותו בן עשרים ושמונה גורשו יהודי קרדובה, ורבי שמואל עבר לעיר מלגה. כתביו הגיעו לסופר המלך, שהתפעל מכשרונותיו ומינו ליועצו. בכל בעיה שהעלה המלך, ביקש סופרו של המלך את עצת רבי שמואל והשמיעה באוזני המלך. התפעל המלך מחוכמת סופרו, וכשחלה עלה המלך לבקר ושאלו: "מה אעשה בלא עצותי?" גילה הסופר, שלמעשה היו אלה עתות יועצו היהודי... מינה המלך את רבי שמואל ליועץ רשמי. בתפקידו עזר רבות ליהודי ארצו, והשפעתו הגיעה לצפון אפריקה ולמצרים, ועד לארץ ישראל ולבבל. בהונן הרב השתמש להרבות תורה, והושיב סופרים שהעתיקו את התלמוד והמשנה בעותקים רבים (כי באותם ימים לא הומצא עדיין הדפוס) והפיצום חנים לכל חכם שהקדיש חייו לתורה. וגם מאור סיפק חיים לבתי המדרש על חשבוננו. בפעילותו בשירות המלך קנה לעצמו אבי שמואל אוהבים וגם שונאים, מעריצים וגם מקטרגים. מסופר, שפעם הלך עם המלך ברחובות העיר. יצא אחד המקטרגים והחל שופך על ראשו חיצי בוז ולעג, הכפשה ועלילה. חרה אף המלך והורה לרבי שמואל: "ברות את לשוננו". מה עשה רבי שמואל? שלח לאותו שונא תשורה, פעל לטובתו, והפכו לאוהבו. יצא המלך לטייל בלוויית רבי שמואל, ויצא אותו אדם לקראתם. החל להמסיר על ראש הנגיד תהילות ותשבחות, תודות וברכות. זיהה אותו המלך, והקפיד: "הלא אמרתי לך לכרות את לשוננו!" קד הנגיד, ונהנה: "אכן עשיתי כדבר מלכנו המרומם, כרתתי את לשוננו הרעה ושתלתי במקום לשון טובה!..."

הגאון מפוניבז', רבי יוסף כהנמן זצ"ל, נהג לספר לתלמידיו את אשר שח לו

והייתם לי סגולה

בדוק ומנוסה שיש הצלחה כשמושך האדם ומאריך ביציאת השבת

(כף החיים פלאגי סימן ל"א סעיף ו).

(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרב' שליט"א

תזכור הבנים

מה הם אשמים?

ידוע המשל על מרצה אחד שהגיע להרצות בכפר נידח, ובאולם היה רק אדם אחד. שאל אותו המרצה: "מה אתה אומר, לומר את ההרצאה או לא לומר? השיב לו הכפרי: "אני לא מבין בהרצאות, אני מבין בפרות. אם הייתי מגיע לרפת, ורואה שכל הפרות שלי ברחו, ונשארה רק פרה אחת, וכי תתעורר אצלי שאלה האם להאכיל את הפרה האחת הזאת, ודאי שאתן לה את המגיע לה!". קיבל המרצה את דבריו והרצה בפניו את ההרצאה. לאחר שסיים להרצות, אמר לו הכפרי: "תודה, אך יש לי הערה אחת. לאחר שהגעתי לרפת, וראיתי שנשארה שם רק פרה אחת, לא אנהג בחוכמה אם אתן לה את כל האוכל של כל הפרות האחרות... והנמשל טמון בתוך המשל. אנו מעמיסים על הילד את כל הבעיות שלנו, גם אלו שכלל לא קשורות אליו. את החוב במכולת, את נקיפות המצפון על דברים בהם אנחנו לא בסדר, בבחינת "כל הפוסל במומו פוסל", את הביקורת שיש לנו על הרחוב, על המצב הכלכלי, הכל נכלל. ומרוב דברי ביקורת הילד אינו זוכר ואינו מבין מה בדיוק אנו רוצים ממנו. הרבה פעמים קורה, שעובר זמן רב מבלי ש"חינכנו" את הילד, ואז כשמתעוררת בעיה כלשהי, מחליטים שהנה סוף סוף הגיע הזמן לחנך... תופסים את הקורבן התורן ומרצים בפניו הרצאת מוסר ארוכה ומקיפה, שנועדה למלא את החסר של כל התקופה האחרונה... בדיוק כמו במשל עם הפרות. באופן כזה הילד יוצא טעון בדברים רבים, "ומרוב עצים הוא לא יראה את היער". ואז תהיה זו שיחה ללא תועלת. חובתינו לחנך משום שצריך לחנך. בשום פנים ואופן אין לעשות זאת בזמנים שאנו או הם לחוצים ובודאי לא לעשות זאת מחמת "התקפת זעם"! צריכים לתת במידה, במשקל ובמשורה והכל לפי הענין, המקום והזמן, וה' יעזרנו שלא ניגע לריק ולא נלד לבהלה, אכ"ר.

שלום בית

זכרונות יפים רק מועילים!

עמל התורה של הגאון רבי ברוך בער זצ"ל - היה ממש בלתי נתפס. כאשר הוא היה שוקע בעומקה של סוגיא, הוא לא היה זוכר כלל את צרכי גופו, תוך התעלמות מוחלטת מהצרכים הבסיסיים ביותר - כדוגמת אכילה, שתיה או שינה. חרף הפצרותיה הרבות של הרבנית, אשר דאגה לשלומה ולבריאותו - לא ניאות רבי ברוך בער לאמץ לעצמו סדר יום קבוע, עד שהחליטה הרבנית לקום ולעשות מעשה: היא גמרה בדעתה ליסע ראדינה, אל רבן של כל בית ישראל, ולבקש ממנו כי יעמיד את רבי ברוך בער על התוצאות החמורות שעלולות להיות להנהגתו זו, ויבהיר לו כי הדברים נוגעים להלכות שמירת הגוף והנפש. אם יורה ה"חפץ חיים" זצ"ל לרבי ברוך בער לשמור על בריאותו - ידעה הרבנית - הוא בודאי יציית לדבריו, ויקבל על עצמו להקפיד מעתה ואילך על סדר יום קבוע ובריא... ואכן הגאון אשר ידע אף הוא כי לא יוכל לסרב להוראה מפורשת של גדול הדור - הפציר ברעייתו שתמנע מהפניה אל רבינו ולא תאלץ אותו לשנות מהנהגתו, אולם הרבנית נחושה היתה בדעתה, ויצאה לדרכה. כאשר הגיעה הרבנית אל ביתו של ה"חפץ חיים", היה הוא יושב ולומד עם תלמידי הישיבה שומעי לקחו. כאשר נודע לו מי הבאה - מיהר להפסיק מלימודו, קם מלוא קומתו, תוך כדי שהוא מכריז וקורא בקול: "בפני אשת חבר, רעייתו של גאון וצדיק כרבי ברוך בער - חייב אני לעמוד!" כמובן, בני הישיבה אשר ראו את רבם קם ועומד - מיהרו לעשות כמעשיו, והרבנית מקמעניץ שהתרגשה עד מאוד מהכבוד הרב שחלקו לבעלה ומההערכה הרבה לה הוא זוכה - שכחה את טענותיה כנגד הנהגותיו, הסתפקה בברכה מפי קודשו של רבינו, וסבה על עקובתיה - בחזרה לקמעניץ... באותו מעמד נכח תלמידו של ה"חפץ חיים", הגאון רבי שמואל דוד וואלקין זצ"ל. בראותו את כל המעשה - התפלא עד מאוד, אולם כמובן לא הרהיב עוז בנפשו לומר מאומה על אשר יצאו כל הנוכחים מהבית. ראו אז - כאשר נותר לבדו במחיצתו של רבו - פנה אליו ושאל: "רבי, תורה היא וללמוד אני צריך! האומנם יש לחלוק כבוד עד כדי כך לאשת חבר? האומנם צריך גדול הדור לקום בפניה מלוא קומתו?" - תמה רבי שמואל דוד, וה"חפץ חיים" השיב: "לאמיתו של דבר, ברור כי עצם היות האישה "אשת חבר" - אין בו כדי לחייב את כל גיגוני הכבוד בהם נקטתי, אולם מלבד כבודה של "אשת חבר" - היה כאן ענין של לחשב את בעלה הגדול בעיניה, ככדי שתעריכנו כערכו הרם ותנהג בו כבוד ויקר; דע לך, כי במילה אחת של שבח על האיש באוזני אשתו או להיפך - ניתן לסלק כמה וכמה הקפדות וטרוניות חוצצות בין בני הזוג ומונעות את קירוב הדעת ביניהם!". ואם נעמיק ונתבונן, נמצא כי ישנו מסר עמוק יותר בדברים... שכן לאמיתו של דבר, כלום זקוקים אנו לכך שאדם זר יזכיר לנו את מעלותיו של בן או בת זוגנו? האם אנו זקוקים לשמוע מחמאות אודות הבן זוג דוקא באוזנינו? וכי מה יקרה אם אנו עצמנו נספר את שבחו של בן זוגנו לעצמנו? מה יקרה אם נזכיר לעצמנו את אותן מעלות שהביאו אותנו מלכתחילה לבחור בו כשותף לחיים? אין ספק בכך, שעל ידי תזכורות מעין אלו - נוכל להעשיר את שלום הבית שלנו, ולבנות את הקן הפרטי שלנו על יסודות איתנים ויציבים יותר, כאשר האושר, השמחה והשלווה ישירו במעוננו תמיד!

אמרי שפר

- * **הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק אומר:** כל המידות כולן צריכות כוונה, חוץ ממידת ענוה. שכן ענוה, שיש עימה כוונה - שוב אין שמה ענוה.
- * **הרה"ק רבי שלום מבלז אומר:** שתי מידות בענוים: רואה עצמו כאין וכל העולם כאין - ענו שאינו גמור. רואה כל העולם כיש ועצמו כאין - ענו גמור.
- * **הרה"ק רבי אברהם מסלונים אומר:** קל לו לאדם להיכנע מפני הגדול ממנו, מסוגל הוא להיכנע בפני קטן ממנו - מעשה ענו. אבל קשה לו להיכנע בפני חברו, השווה לו במעלה.
- * **הרה"ק רבי אריה ליב מגור אומר:** כל דבר שמביא הנענה ובושה לאדם - הוא בר קיימא.

(פגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

בנוהג שבעולם - אמר רבי ישראל מאיר הכהן בעל ה"חפץ חיים" - כי בתחנת הרכבת ההומה מאדם זמן מועט לפני צאת הרכבת לדרכה משמיעה הממונה קול שריקה חדה ממשרוקית, ובהשמע השריקה רצים רבים לתפוס את מקומם ברכבת העומדת לצאת לדרך. אחרים, אינם כה ממהרים, אלא רק בהישמע השריקה השניה המבשרת כי הרכבת כבר ממש עומדת לצאת לדרכה, או אז ממהרים גם הם להיכנס אל הקרונות. בהישמע השריקה השלישית כבר איש אינו בחוץ והרכבת יוצאת אל מסעה. טועה האדם הפשוט - המשיך ה"חפץ חיים" - בחושו כי פקיד זה השורק במשרוקיתו הוא המנהל את כל ענייני הרכבת, האמת היא כי פקיד זה הוא פקיד זוט, והמנהל האמיתי יושב במשרדו ונותן פקודות לכפופים לו, ואלה נותנים פקודות לכפופים להם, עד שמגיעה הפקודה לאותו פקיד זוט שעומד ושורק. כן הוא הנמשל - סיים ה"חפץ חיים" - בהנהגת העולם הזה יש נדמה כי כל ענייני העולם מתנהלים ביד מלכים ושרים, אולם האמת היא כי יש גבוה מעל גבוה, וכי הכל נתון בידיו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. הוא המנהיג האמיתי של העולם ואין בלתו.

אורח אחד הגיע אל מסעדה ידועה וסיפר לבעל המסעדה כי בא להתארח בעיר למספר ימים, וביקש כי ישלחו אליו בכל יום מימי שהותו כאן - מנת בשר. כאשר הגיעה השעה היעודה לסעודתו, התאכזב לגלות כי במקום מנת בשר נשלחה אליו מנת ירקות. פנה האורח אל בעל המסעדה וטען כי רימו אותו, שהרי שילם מחיר מלא בעבור מנת בשר ותמורתו קיבל קישואים... שונה הדבר כאשר סוחר נוהג לקנות בד משי אצל סוחר סיטונאי, ולאחר מכן מסובב בעיר ומוכר את הבד בין סוחר העיר ברווח נאה. פעם אחת אירע כי במקום משי הוכן עבורו בד קטיפה, אולם למרות זאת הצליח האיש למכור גם את הבד הזה ברווח נאה. ודאי שאין הוא כועס כי בסופו של דבר הרוויח כהרגלו ומה לו אם הוא מוכר קטיפה או משי ובלבד שיימכר וירוויח. כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד מדובנא זצ"ל - כאשר אדם חפץ בעולם הזה בחיי תענוגות הרי אם חס ושלוש באים עליו ייסורים הרי הוא מצטער עליהם צער רב כי תחת עונג קיבל נע. לא כן הצדיקים אשר כל מטרתם בעולמם היא להגיע אל שלמות הנפש, אם כן, גם אם באים עליהם ייסורים הם מקבלים אותם באהבה כי בין כך ובין כך מתמלאת משאלת ליבם הטהור.

(משל למה הדבר דומה)

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ אין להתפלל תפילת שמונה עשרה על גבי כסא ולא על גבי ספסל ולא בשאר מקום גבוה, לפי שאין גבהות לפני השם יתברך, שנאמר: "ממעמקים קראתיך ה'".
- ✓ שיעור מקום גבוה שאסרו חכמים להתפלל עליו הוא שלושה טפחים. אבל פחות משלושה טפחים מותר, כיון שאין גובהו ניכר. וההיתר הוא דוקא כשאינו חושש שמא יפול, וכגון שעומד על קרקע גבוהה, אבל אם עומד על כסא או ספסל אסור גם אם אינם גבוהים שלושה טפחים, כיון שחושש שמא יפול ולא יוכל לכרוך בתפילה.
- ✓ זקן או חולה שקשה לו לרדת מהמיטה, מותר לו לעמוד ולהתפלל על גבי המיטה או כסא ואף שגבוה שלושה טפחים.
- ✓ שליח ציבור רשאי לעמוד על גבי מקום גבוה, אם כוונתו להשמיע לציבור.
- ✓ ראוי לזהר שלא לעמוד להתפלל על גבי כרים וכסתות אף שאין גבוהים שלושה טפחים, משום שנראה כמתגאה. אם היה המקום הגבוה רחב ארבע אמות על ארבע אמות, הרי הוא כעלייה ומותר להתפלל בו, וכן אם היה המקום הגבוה מוקף מחיצות (אף על פי שאין ארבע אמות על ארבע אמות), מותר להתפלל בו, כיון שאין גובהו ניכר, שחלק רשות לעצמו וצריך שיהיה מוקף במחיצות בארבע רוחותיו (וברוח רביעית יהיה צורת פתח), ולא די במחיצה בשלוש רוחות.
- ✓ במקום שמתפלל צריך שיהיו בו פתחים או חלונות כנגד ירושלים. ודין זה הוא אבין כשמתפלל בבית (כגון שאנוס או חולה), ובין כשמתפלל בבית הכנסת. וטוב שיהיו בבית הכנסת שנים עשר חלונות, וכן המנהג לדקדק שיהיו שנים עשר חלונות כשיש אפשרות.
- ✓ לא יתפלל במקום פרוץ כמו בשדה או ברחוב, מפני שכאשר מתפלל במקום צנוע יש עליו יותר אימת מלך וליבו נשבר.
- ✓ מקום המוקף מחיצות אף שאינו מקורה, מותר להתפלל שם. וכן המנהג פשוט, להתפלל ברחבת הכותל המערבי אף במקום שאין מחיצות.
- ✓ הולכי דרכים מותרים להתפלל במקום פרוץ, וכל מקום אם יש שם אילנות עדיף לעמוד ביניהם ולהתפלל. ועל כל פנים צריך לנטות לצדי הדרך כדי שלא יפסיקוהו עוברי דרכים.
- ✓ התפילה היותר מקובלת והמצוה היותר גדולה היא להתפלל בבית הכנסת ויחד עם הציבור. וכוונת רוממות הקול בתפילות וכוונת בתי הכנסיות וזכות תפילת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום, יתקבצו וידו לא-ל שבראם והמציאם, ויפרסמו זה ויאמרו לפני בריותך אנחנו.
- ✓ מי שנאנס ולא התפלל בשעה שהתפללו הציבור והוא מתפלל ביחידות (כגון שאין באפשרותו להשיג מנין), עדיף שיתפלל ביחידות בבית הכנסת ולא בביתו. מפני שהוא מקום קבוע לקדושה, ותפילתו מתקבלת שם יותר. ומכל מקום אם הוא תלמיד חכם ויש חשש של חילול השם כשיבוא לבית הכנסת אחר התפילה, עדיף שיתפלל בביתו.
- ✓ מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס להתפלל בו, נקרא שכן רע. שכן דרך שכנים הרעים שאין נכנסים לבית חבריהם. ומכל מקום אם מתפלל בביתו בעשרה אינו נקרא שכן רע, כיון שבכל מקום שיש עשרה השכינה שורה, אבל אין לו את המעלה של בית הכנסת, ורק עם קבע את אותו מקום שמתפללים בו לקדושה, יש את מעלת בית הכנסת.
- ✓ מצוה להתפלל בבית הכנסת שיש בו רוב עם, עיון שברוב עם הדרת מלך. ומכל מקום אם באותו בית הכנסת מדברים בעת התפילה, מוטב להתפלל במנין קטן במקום שאין מדברים.
- ✓ אם נזדמן לו בדרכו לבית הכנסת של רוב עם, מנין מצומצם וצריכים לצירופו כגון שהם זקנים או חלשים שקשה להם ללכת לבית כנסת אחר, יצטרף אליהם ויתפלל עימם, כיון שעשיית חסד היא אינה פחותה ממעלת רוב עם.
- ✓ בית מדרש הקבוע ללימוד תורה ברבים, קדושתו גדולה משל בית הכנסת, ומצוה להתפלל בו במנין יותר מבית הכנסת, אפילו אם בבית הכנסת מתפללים רוב עם. והמצוה להתפלל בו היא אף על למי שאינו לומד באותו בית מדרש כלל.
- ✓ יקבע אדם מקום לתפילתו שיתפלל תמיד באותו בית הכנסת. שכן מצונו באברהם אבינו שקבע מקום לתפילתו, וכמו שכתוב: "וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה'". וגם מפני שהתפילה היא במקום הקורבנות, שכל אחד קבוע מקומו לשחיטתו ומתן דמיו.

(התפילה והלכותיה)

לע"נ אשרף בת טאוס נפטרה א' בכיסלו תשע"ג

פרסום, הקדשות, לע"נ, לרפואה, להצלחה. לפנות למערכת: 03-5591756, פקס: 03-5584485